

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

КОГУТ МАР'ЯНА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 339.9:[330.341.1:330.322]

**МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ
ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ**

Спеціальність 08.00.02 – світове господарство
і міжнародні економічні відносини

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Львів – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі міжнародних економічних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка.

Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент
ПЕХНИК Андрій Володимирович,
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
ДОВГАЛЬ Олена Андріївна,
Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна,
професор кафедри міжнародних економічних
відносин;

кандидат економічних наук, доцент
ПОЛЯКОВА Юлія Володимирівна,
Львівський торговельно-економічний університет,
доцент кафедри міжнародних економічних відно-
син.

Захист відбудеться “31” травня 2017 р. о 16:00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 35.051.21 Львівського національного університету імені Івана Франка за адресою: 79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 19, ауд. 205.

Із дисертацією можна ознайомитися в Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка (79005, м. Львів, вул. Драгоманова, 5).

Автореферат розісланий “29” квітня 2017 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
к. е. н., доцент

Ю. Б. Федунь

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. В наш час визначальним чинником економічного зростання є використання передових технологій, що підвищує продуктивність та економічну ефективність і допомагає підвищити рівень конкурентоспроможності національних виробників та національної економіки загалом.

Окрім того, можемо спостерігати, що багато країн, власний технологічний рівень яких є невисоким, все ж посідають достатньо передові, а іноді і взагалі лідерські позиції на світовому ринку. Це забезпечується шляхом ефективного використання технологій, розроблених в інших країнах.

Отже, можна констатувати, що міжнародний трансфер технологій (МТТ) у багатьох випадках може стати визначальним чинником економічного зростання. Відповідно необхідне комплексне дослідження впливу МТТ на економічне зростання, що сприяло б оптимізації політики у цій сфері для забезпечення передумов стійкого зростання національної економіки. Цим і зумовлена актуальність теми цього дослідження.

В українській і зарубіжній економічній літературі існує чимала кількість публікацій, присвячених різним аспектам передачі технологій. Теоретичні засади дослідження міжнародного трансферу технологій закладені у роботах Дж. Данінга, Р. Лукаса, Й. Шумпетер. Форми міжнародної торгівлі та технологічні нововведення досліджували М. Бойсот, Д. Белл, Р. Вернон, Дж. Даннінг, П. Друкер, М. Кастельс, В. Келлер, П. Кругман, К. Ланкастер, Ф. Махлуп, Г. Менш, М. Познер, Б. Твісс, М. Порат, К. Прахалад, Е. Тоффлер, Ф. Хайєк, Г. Хемел, Г. Чесбро, К. Фрімен та ін. Основу вивчення сутності технологічного прогресу в економічному зростанні заклали Р. Вернон та Р. Солоу. Дослідженню проблематики теорій інновацій, особливостям національних інноваційних систем та впливу технологій на економічний та інноваційний розвиток у вітчизняній економічній науці присвячені праці В. Александрової, О. Амоші, Л. Антонюк, Ю. Бажала, О. Білоруса, О. Власюка, В. Гейця, С. Глазьєва, А. Гриценка, І. Гузенко, А. Динкіна, О. Довгаль, Є. Жильцова, В. Іноземцева, Б. Кваснюка, М. Кондратьєва, В. Кузьменка, А. Мокія, Р. Москалика, В. Маєвського, Р. Ніжегородцева, Б. Патона, П. Перерви, А. Пехника, О. Підопригори, Ю. Полякової, А. Пригожина, О. Саліхової, Б. Санто, В. Семиноженка, М. Скрипниченко, В. Соловійова, М. Туган-Барановського, М. Хучека, І. Школи, Т. Щедріної, К. Юдаєва, Ю. Яковця.

Однак, незважаючи на значну кількість досліджень у сфері впливу міжнародного трансферу технологій на економічне зростання та економічний розвиток, не на всі питання отримано достатньо вичерпні відповіді, що дає підстави для подальшого дослідження цієї проблематики.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконувалася відповідно до науково-дослідної тематики факультету міжнародних відносин, кафедри міжнародних економічних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка, а саме “Екологічні чинники економічного зростання в країнах Центрально-Східної Європи” (Номер державної реєстрації № ДР 0114U004246, січень 2014 р. – грудень 2016 р., науковий керівник – д-р. екон. наук, проф. І. М. Грабинський) та “Стратегії міжнародної конкурентоспроможності та конвергенції соціально-економічного розвитку ЄС” (Номер державної реєстрації № ДР 0115U003956, січень 2015 р. – грудень 2017 р., науковий керівник – д-р геогр. наук, проф. С. М. Писаренко).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертації є дослідження впливу МТТ на економічне зростання та розробка практичних рекомендацій щодо оптимізації діяльності у сфері МТТ для забезпечення економічного зростання.

Для досягнення мети у дисертації поставлено і вирішено такі завдання:

- з'ясувати суть поняття МТТ та економічного зростання;
- проаналізувати основні теорії та концепції МТТ й економічного зростання, висвітлені у працях зарубіжних і вітчизняних дослідників;
- визначити конкретні прояви та форми і з'ясувати причини МТТ;
- проаналізувати динаміку та закономірності МТТ в умовах глобалізації;
- оцінити вплив МТТ на економічне зростання різних країн;
- проаналізувати особливості систем МТТ у різних країнах світу;
- розробити методичні та практичні рекомендації для України щодо оптимізації та регулювання МТТ.

Об'єктом дослідження є процеси міжнародного трансферу технологій у глобалізованій економіці.

Предметом дослідження є вплив міжнародного трансферу технологій на економічне зростання.

Методологічною основою дослідження слугували: фундаментальні принципи і комплекс загальнонаукових інструментів діалектичного методу пізнання: системний підхід (для визначення елементів організаційно-економічного механізму міжнародного трансферу технологій); поєднання історичного і системно-структурного методів; наукова абстракція (для аналізу теоретичних концепцій трансферу технологій); графічний метод (для побудови графічних зображень та для наочної демонстрації отриманих результатів – у розділах 2 і 3); аналіз, синтез, дедукція, індукція та інші, а також система законів і категорій сучасної економічної науки.

У дослідженні використано статистичні матеріали та бази даних МВФ, Світового Банку, ООН, Державного комітету статистики України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні актуального наукового завдання – комплексного економічного дослідження впливу міжнародного трансферу технологій на економічне зростання у системі світогосподарських зв'язків в умовах глобалізації.

Найвагоміші наукові результати, які характеризують новизну дисертаційного дослідження й особистий внесок автора, такі:

Уперше:

– на рівні дисертаційного дослідження за допомогою використання економіко-математичного аналізу виробничих функцій теоретично обґрунтовано та емпірично доведено існування суттєвого впливу МТТ на економічне зростання, виділено існування чотирьох принципово відмінних за співвідношенням продуктивності технологій та активності у процесах МТТ груп країн, а також сформульовано та розроблено принципи й алгоритмічну модель аналізу ефективності МТТ, на основі яких зроблено висновки та розроблено практичні рекомендації щодо участі у процесах МТТ та сформульовано принципи оптимізації технологічної політики країн, що входять до кожної з проаналізованих груп, чого зважаючи на що розроблено практичні рекомендації для України щодо оптимізації державної політики у сфері регулювання МТТ та запропоновано поетапну модель точкового запозичення інновацій для технологічної трансформації національної економіки і забезпечення стійкого економічного зростання.

Удосконалено:

– визначення інновації як будь-якого технологічного чи управлінського нововведення, що дає змогу у випадку свого впровадження у практичну діяльність створити принципово новий чи вдосконалити існуючий продукт, підвищити ефективність виробництва або вдосконалити систему управління суб'єкта господарювання;

– визначення МТТ як комплексного процесу залучення на комерційній та некомерційній основі технологій з інших країн для підвищення технологічного рівня, продуктивності та ефективності виробництва.

Набули розвитку:

– теоретичні концепції МТТ та обґрунтування необхідності формування міждисциплінарного підходу для дослідження процесів МТТ;

– трактування сучасних тенденцій МТТ технологій та його впливу на економічне зростання;

– концептуальні засади регулювання стратегічної політики у сфері МТТ у контексті формування передумов для економічного зростання.

Практичне значення наукових результатів в дисертаційному дослідженні полягає у тому, що отримані висновки становлять наукову основу

для вдосконалення системи МТТ на макро- та мікроекономічному рівнях, зокрема для оптимізації державної політики стимулювання та регулювання МТТ. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані при підготовці аналітичних матеріалів і практичних рекомендацій державним установам, а також окремим підприємствам, які є учасниками зовнішньоекономічних відносин.

Низку основних положень і результатів дослідження використано у діяльності Департаменту внутрішньої та інформаційної політики Львівської обласної державної адміністрації (Довідка № 23211-22 від 20.02. 2017).

Наукові розробки імплементовано у практичну діяльність підприємства «Фірма Т.С.Б.» для стратегічного і тактичного планування фінансово-господарської діяльності (Довідка № 30 від 20.02. 2017).

Матеріали дисертаційного дослідження використовуються у навчальному процесі кафедри міжнародних економічних відносин факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка при викладанні дисциплін “Світова економіка”, “Міжнародні економічні відносини” та “ТНК” для студентів спеціальності – Міжнародні економічні відносини” (Довідка № 1860-Н від 24.04. 2017).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є особисто виконаною науковою працею, в якій висвітлено авторське тлумачення ідей, концепцій і методологічних засад МТТ у світовому господарстві. Усі наукові дослідження та висновки, які наведені в дисертації та виносяться на захист, отримані здобувачем особисто.

Апробація результатів дисертації Основні ідеї та положення дисертації оприлюднені й отримали позитивну оцінку на міжнародних і вітчизняних конференціях: на Міжнародній науково-практичній конференції студентів, аспірантів та молодих вчених “Шевченківська весна: Економіка” (м. Київ, 18–22 березня 2013 р.); ХХІХ міжнародній науково-практичній конференції “Глобальні проблеми та світовий економічний розвиток” (м. Львів, 6–7 вересня 2013 р.); Міжнародній науково-практичній конференції “Інноваційні економічні механізми для розвитку підприємств, регіонів, країн” (м. Дніпропетровськ, 13–14 вересня 2013 р.); II міжнародній науково-практичній конференції “Проблеми сучасної економіки” (м. Донецьк, 27–28 вересня 2013 р.); Міжнародній науково-практичній конференції “Механізми державного регулювання конкурентоспроможності національної економіки” (м. Ужгород, 27–28 вересня 2013 р.); II міжнародній науковій конференції “Еколого-економічні проблеми у міжнародній торгівлі та інвестиціях” (м. Львів, 22–23 жовтня 2013 р.); Міжнародній науково-практичній конференції “Транснаціоналізація економічних систем: тенденції та перспективи розвитку” (м. Миколаїв, 18 квітня 2014 р.); III міжнародній науковій конференції “Еколого-економічні проблеми у міжнародній торгівлі та інвестиці-

ях” (м. Львів, 20–21 жовтня 2015 р.); V щорічній міжнародній науково-практичній конференції “Сучасні тенденції міжнародних відносин: політика, економіка, право” (м. Львів, 22 квітня 2016 р.).

Публікації матеріалів дослідження. За темою дисертаційної роботи опубліковано 15 наукових праць, загальним обсягом 4,5 авт. арк., у тому числі: 6 статей у наукових фахових журналах, 1 – у науковому фаховому журналі, що включений до міжнародних наукометричних баз, 8 – у матеріалах наукових конференцій та збірниках тез доповідей.

Структура та обсяг дисертації. Специфіка проблем, що стали предметом дослідження, їх різноплановість зумовили загальну логіку та побудову дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів (8 підрозділів), висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 193 сторінки комп’ютерного тексту, з яких 156 сторінок основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, оцінено ступінь її розробленості, висвітлено зв’язок роботи з науковими програмами й темами, визначено мету та завдання дослідження, сформульовано об’єкт, предмет і методи дослідження, визначено наукову новизну отриманих результатів та їх практичне значення.

У **першому розділі** – *“Теоретико-методологічні основи міжнародного трансферу технологій”* – узагальнено та систематизовано теоретичні підходи представників української та зарубіжної економічної науки до міжнародного трансферу технологій та економічного зростання.

Зокрема, висвітлено сутність основних понять дисертаційного дослідження, що дало змогу у контексті теми дисертаційного дослідження шляхом синтезу існуючих визначень вдосконалити трактування поняття “інновації” як будь-якого технологічного чи управлінського нововведення, що допомагає у випадку свого впровадження у практичну діяльність створити принципово новий чи вдосконалити існуючий продукт, підвищити ефективність виробництва або вдосконалити систему управління суб’єкта господарювання, а “міжнародного трансферу технологій” як комплексного процесу залучення на комерційній та некомерційній основі технологій з інших країн для підвищення технологічного рівня, продуктивності й ефективності виробництва.

Окрім того, у першому розділі проаналізовано причини виникнення та закономірності міжнародного трансферу технологій і досліджено еволюцію науково-теоретичних концепцій у цій сфері.

Проаналізовано еволюцію та визначальні положення основних теорій економічного зростання, що дало можливість оцінити роль та значення міжнародного трансферу технологій з погляду кожної з розглянутих концепцій.

На основі проведеного аналізу було розроблено алгоритмічну модель прийняття рішення щодо придбання технології, основними етапами якої є: 1) оцінювання необхідності залучення технології; 2) пошук технологій; 3) порівняння технологій; 4) попередній вибір технологій; 5) оцінювання можливості практичного застосування технологій; 6) оцінювання впливу технологій; 7) оцінювання рентабельності та самоокупності витрат, що пов'язані з придбанням технологій; 8) остаточний вибір технології; 9) переговори щодо купівлі; 10) укладання ліцензійного договору; 11) передача технології та супровідної документації; 12) використання технології; 13) оцінювання результатів використання технології. Формалізований алгоритмічний варіант моделі представлено у першому розділі дисертації.

Враховуючи проведений аналіз теоретичних концепцій, було також систематизовано класифікацію форм МТТ (табл. 1):

Таблиця 1

Класифікація форм міжнародного трансферу технологій

Трансфер технологій	
вертикальний	горизонтальний
<ul style="list-style-type: none"> - семінари, конференції, симпозіуми; - науково-технічні публікації; - стажування; - дослідження за контрактом; - ліцензії на винаходи, корисні моделі 	<ul style="list-style-type: none"> - ліцензії; - продаж патентів і корисних моделей; - промислова співпраця; - технічні послуги; - спільне підприємство
некомерційний	комерційний
<ul style="list-style-type: none"> - знання, що передаються безкоштовно; - професійні асоціації; - міграція вчених і фахівців; - обмін ліцензіями і технологіями; - внутрішньо фірмові трансакції; - створення закордонних підрозділів 	<ul style="list-style-type: none"> - матеріалізований трансфер; - портфельні інвестиції; - франчайзинг, інжиніринг, кооперація; - продаж патентів та ліцензій; - продаж ліцензій на незапатентовані види промислової власності
пасивний	активний
<ul style="list-style-type: none"> - трансфер інформації; - володіння знаннями та їх охорона 	<ul style="list-style-type: none"> - комерціалізація технологій

Джерело: складено автором.

На основі проведеного аналізу теоретичних концепцій економічного зростання запропоновано класифікацію чинників, що впливають на економічне зростання, по групах, зокрема: інвестиційні, інноваційні, економічні, демографічні, природні, психологічні та форс-мажорні, а також окресле-

но роль та значення інноваційної діяльності та міжнародного трансферу технологій для економічного зростання в умовах глобалізованої економіки.

Другий розділ – “Аналіз впливу міжнародного трансферу технологій на економічне зростання в різних країнах світу” – присвячений емпіричному аналізу процесів МТТ у сучасній світовій економіці, а також дослідженню впливу МТТ на ефективність капіталу і економічну ефективність у різних країнах з використанням економіко-математичних моделей аналізу виробничої функції.

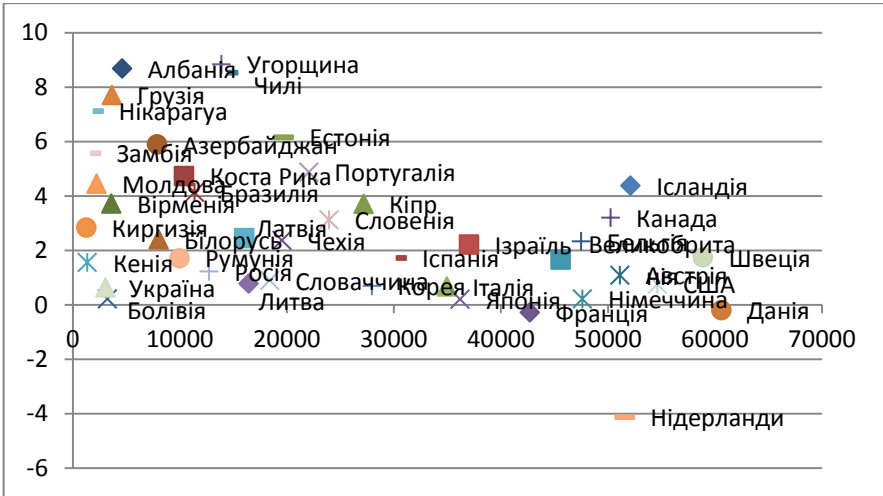
Емпіричний аналіз процесів МТТ у сучасній світовій економіці в умовах глобалізації підтвердив припущення про зростання значення МТТ в умовах глобалізації. При цьому значну увагу приділено дослідженню прямих іноземних інвестицій ПІІ як принципово важливої форми трансферу технологій, а також вивченню МТТ у практиці транснаціональних корпорацій (ТНК), оскільки дослідження показало, що ТНК здійснюють вирішальний вплив на ринок технологій не лише через свій величезний розмір і масштаби діяльності, але й шляхом застосування специфічних фінансових механізмів (трансфертне ціноутворення, механізми так званого “випередження і відставання”, використання “змішаних” та “замаскованих” стратегій ТНК).

Для дослідження впливу МТТ на ефективність капіталу і підвищення рівня добробуту в різних країнах світу із використанням економіко-математичних моделей аналізу виробничої функції країни було проаналізовано за співвідношенням ВВП на душу населення та чистим притоком ПІІ в економіку (див. рис. 1).

Проаналізовані країни вдалося поділити на 4 суттєво відмінні між собою групи. Виявлено групу країн, які мало залучають ПІІ, проте досягли високих темпів розвитку (група “пасивні передові” – Данія, Франція, Німеччина, США, Японія, Нідерланди). Інша група досягла високого економічного розвитку при збереженні активної участі в МТТ (група “активні передові” – Ісландія, Канада, Бельгія, Ізраїль).

Також виділено групу із низьким ВВП на душу населення та активним залученням ПІІ та технологій (група “активні відсталі” – Албанія, Угорщина, Чилі, Грузія, Естонія, Нікарагуа, Азербайджан, Замбія, Португалія, Бразилія).

Найменш успішною виявилася група країн з низькими показниками добробуту і незначною участю в МТТ (група “пасивні відсталі” – Болівія, Україна, Росія, Румунія, Кенія, Білорусь, Киргизстан).

Рис. 1. Співвідношення ВВП на душу населення з чистим притоком ПІ
 Джерело: складено автором.

Наступним кроком став аналіз виробничої функції з метою виявлення граничної продуктивності капіталу (загального, внутрішнього та іноземного) в 4 країнах, що представили відповідно кожен з виділених груп (для дослідження було обрано США, Ізраїль, Угорщину та Україну). Вибір ґрунтувався на точковій діаграмі, зображеній на рис. 1. Було використано модифіковану виробничу функцію Кобба–Дугласа:

$$Y = AK^{\alpha}L^{\beta}e^{\gamma t}, \quad (1)$$

де Y – обсяг продукції (послуг), A – статистичний параметр функції, K – величина виробничого капіталу, L – затрати праці, α і β – показники еластичності випуску продукції по затратах капіталу і праці відповідно; e – основа логарифмів; γ – фактор якісних змін у використанні ресурсів; t – час. Для вимірювання використовувались показники:

ΔK – інвестиції в основний капітал (у млн грн – для України і дол. – для решти країн), ΔK_i – іноземні інвестиції в основний капітал (у млн грн – для України і дол. – для решти країн), ΔL – приріст зайнятого населення, тис. осіб, ΔY – приріст валового внутрішнього продукту (у млн грн – для України і дол. – для решти країн).

Результати регресії для України представлено в таблиці 2. Встановлено, що коефіцієнт внутрішнього капіталу менший і менш значущий, ніж коефіцієнт загального капіталу, що свідчить про нижчу продуктивність без урахування імпортованого капіталу.

Таблиця 2

Результати оцінки параметрів рівнянь (3.2) – (3.9) для України

Модель	Константа, c(1)	L	K	Kd	Ki	R ² ¹	DW
(3.2)	-9662 (47 147)	128** (46)	0,77** (0,27)			0,79	1,74
(3.3)		125** (42)	0,72*** (0,1)				1,8
(3.4)	0,19 (0,63)	3,38** (1,33)	-0,001 (0,05)			0,78	1,86
(3.5)		3,52** (1,18)	0,015*** (0,002)				1,79
(3.6)	-37 334 (66 311)	130** (48)		0,69* (0,3)	9,3 (13,8)	0,61	1,96
(3.7)		123** (44)		0,63* (0,28)	4 (9,6)		1,93
(3.8)	-0,08 (0,77)	3,41** (1,39)		-0,027 (0,07)	0,07 (0,1)	0,51	2,14
(3.9)		3,37** (1,23)		-0,03 (0,06)	0,06 (0,08)		2,14

Джерело: розраховано автором, з використанням статистичної програми EViews.

У моделей (3.3) і (3.7) відмінності аналогічні.

Таблиця 3

Результати оцінки параметрів рівнянь (3.2) – (3.9) для США

Модель	Константа, c(1)	L	K	Kd	Ki	R ²	DW
(3.2)	-27 800 000 000 (38 800 000 000)	77 149 574*** (10 185 594)	0,17*** (0,02)			0,76	1,4
(3.3)		72 979 796*** (8 311 160)	0,16*** (0,01)				1,39
(3.4)	0,61*** (0,08)	1,04*** (0,15)	-0,02*** (0,003)			0,8	1,44
(3.5)		1,47*** (0,2)	0,002*** (0,0002)				0,72
(3.6)	-27 200 000 000 (43 800 000 000)	77 132 900*** (10 331 754)		0,17*** (0,04)	0,18 (0,3)	0,76	1,4
(3.7)		73 691 838*** (8 655 250)		0,16*** (0,02)	0,25 (0,26)		1,36
(3.8)	0,77*** (0,2)	1,03*** (0,15)		-0,03** (0,01)	0,004 (0,005)	0,8	1,42
(3.9)		1,17*** (0,17)		0,013*** (0,002)	— 0,013*** (0,002)		1,29

Джерело: розраховано автором, з використанням статистичної програми EViews.

¹Подасмо значення показника R² лише для моделей 3.2, 3.4, 3.6, 3.8, оскільки інші моделі не містять константи c(1), відтак аналіз показника детермінації для них позбавлений змісту.

Значення показників Дарбіна–Вотсона для всіх моделей свідчать про відсутність автокореляції. Отож проведений аналіз для України свідчить про нижчу продуктивність внутрішнього капіталу і про необхідність імпорту технологій для підвищення продуктивності. Водночас результати регресії всіх моделей для США у таблиці 3 показують, що коефіцієнт внутрішнього капіталу співставний з коефіцієнтом загального капіталу, що означає, що високий внутрішній технологічний розвиток дає змогу США перебувати у групі “пасивних” країн і не залучати іноземні інвестиції.

Логарифмічні моделі також не показують суттєвих відмінностей між продуктивністю внутрішнього та імпортованого капіталу, а окремий аналіз моделей (3.5) і (3.9) показує навіть вищу продуктивність внутрішнього капіталу порівняно з імпортом.

Результати регресії для Угорщини в таблиці 4 показують, що в Угорщині, продуктивність іноземного капіталу є вищою, ніж внутрішнього, тому перебування Угорщини у групі “активних” країн необхідне для досягнення економічного зростання.

Таблиця 4

Результати оцінки параметрів рівнянь (3.2) – (3.7) для Угорщини

Модель	Константа, с(1)	L	K	Kd	Ki	R ²	DW
(3.2)	-209 591 539 (6 273 469 588)	4 152 928 (28 619 855)	0,23 (0,28)			0,48	1,82
(3.3)		4 359 321 (27 238 371)	0,22** (0,1)				1,82
(3.4)	-0,27 (1,2)	-0,03 (1,08)	0,01 (0,05)			0,59	1,34
(3.5)		0,05 (0,99)	0,002** (0,0009)				1,35
(3.6)	4 654 947 433 (6 008 055 060)	16 700 887 (26 276 818)		-0,14 (0,3)	0,14 (0,26)	0,83	1,77
(3.7)		11 234 107 (25 044 111)		0,07 (0,12)	0,32*** (0,1)		1,7

Джерело: розраховано автором, з використанням статистичної програми EVIEWS.

Результати регресії всіх моделей для Ізраїлю в таблиці 5 показують, що коефіцієнт іноземного капіталу значно вищий від показників загального капіталу, тож перебування Ізраїлю у групі активних країн виправдане, оскільки іноземний капітал більш продуктивно забезпечує високі показники економічного зростання.

Результати порівняльного аналізу граничної продуктивності капіталу для України, Угорщини, Ізраїлю та США (які представляють 4 виділені групи) показують, що в Україні, Угорщини та Ізраїлю, на відміну від США, іноземний капітал має вищу продуктивність, ніж внутрішній, тому Україні

варто бути активним реципієнтом МТТ, як це роблять Угорщина та Ізраїль, тоді як для США ефективніша “пасивна” позиція.

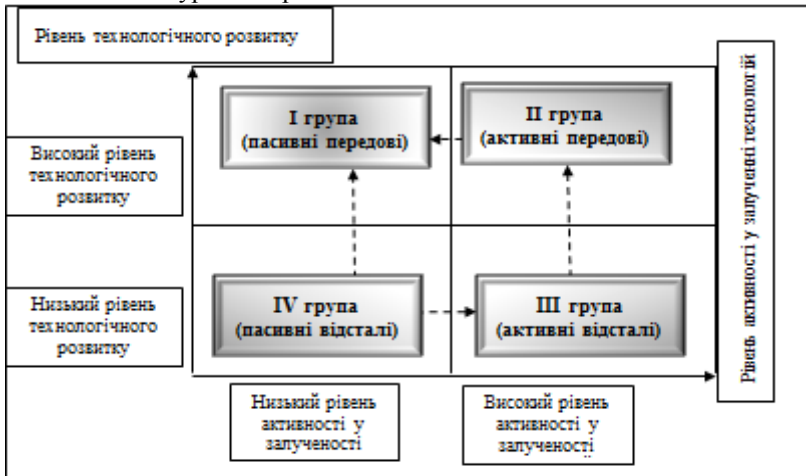
Таблиця 5

Результати оцінки параметрів рівнянь (3.2) – (3.9) для Ізраїлю

Модель	Константа, c(1)	L	K	Kd	Ki	R ²	DW
(3.2)	-9 994 564 102 (8 466 303 815)	-58 068 888 (50 661 362)	0,72** (0,27)			0,72	2,27
(3.3)		-50 178 912 (50 796 599)	0,45*** (0,14)				2,25
(3.4)	-1,68 (1,32)	-0,14 (0,9)	0,07 (0,06)			0,83	2,14
(3.5)		0,34 (0,83)	0,002 (0,001)				2,2
(3.6)	-9 801 810 057 (7 253 134 231)	-74 450 633 (43 851 808)		0,44 (0,25)	2,33*** (0,66)	0,93	2,63
(3.7)		-66 800 116 (44 593 508)		0,18 (0,17)	2,07*** (0,64)		2,49
(3.8)	-1,26 (1,06)	-0,72 (0,83)		0,0009 (0,04)	0,06** (0,02)	0,76	2,12
(3.9)		-0,34 (0,77)		-0,05** (0,02)	0,05** (0,02)		2,16

Джерело: розраховано автором, з використанням статистичної програми EViews.

На основі проведеного аналізу трансферу технологій запропоновано два альтернативні шляхи оптимізації підвищення технологічного рівня, продуктивності та конкурентоспроможності:

Рис. 2. Стратегічна матриця трансферу технологій

Джерело: складено автором.

Перший шлях – інвестування у власні дослідження, що означає намагання безпосереднього підйому з IV у I групу, де IV та I групи країн є позиціями стійкої рівноваги. Цей шлях має суттєві недоліки: 1) значні матеріальні витрати, які у процесі трансформації нічим не компенсуються; 2) розробка технологій своїми силами ризикована, а успіх негарантований.

Другий шлях – поетапний перехід з групи “пасивні відстали” до групи “пасивні передові” через проміжні “нестійкі” групи II та III. Цей шлях менш ризикований та менш затратний, бо: 1) технології можна купувати поступово, одразу використовуючи їх в активному виробництві. Точковий імпорт технологій і впровадження їх у виробництво потребує менших затрат часу, тому самоокупність досягається в менш короткотерміновому періоді; 2) якщо йдеться про вже існуючі технології, то це уможливує використання алгоритмічних моделей оцінювання ефективності інвестицій на зразок запропонованої у Розділі I, і того ж результату можна досягти з меншим ризиком та можливістю поетапного самофінансування.

У третьому розділі – *“Регулювання міжнародного трансферу технологій та механізми його оптимізації в Україні”* – визначені вище особливості та закономірності дали змогу перейти до аналізу стратегічних пріоритетів регулювання МТТ у контексті забезпечення перспектив економічного зростання. У цьому розділі проведено порівняльний аналіз національних систем регулювання трансферу технологій у різних країнах світу та окреслено проблеми і перспективи використання міжнародного трансферу технологій для забезпечення стійкого зростання національної економіки, та проаналізовано особливості національних моделей і систем регулювання міжнародного трансферу технологій у розвинутих країнах.

Це дало змогу перейти до аналізу існуючих проблем регулювання МТТ в Україні, а також запропонувати критерії та механізми його оптимізації з огляду на необхідність забезпечення стійкого економічного зростання. Досліджено існуючі механізми державного регулювання МТТ в Україні та виявлено основні чинники, які сповільнюють та деформують його розвиток, зокрема недосконалість нормативно-правової бази, відсутність стимулювання та недостатнє фінансування з боку держави, нестабільність і непередбачуваність інвестиційного законодавства, недосконалість та неефективність правової системи у питаннях, пов’язаних із захистом прав інтелектуальної власності, а також високий рівень корупції та надмірна ускладненість реєстраційної та дозвільної систем.

Це обумовлює необхідність поетапної реалізації принципово нової стратегії інноваційного розвитку, головними критеріями якої, відповідно до запропонованої стратегічної матриці, стануть критерії реалістичності та точкового залучення технологій у пріоритетні галузі для підвищення продуктивності та забезпечення швидкої самоокупності цільових галузей із на-

ступним поступовим розширенням імпорту технологій для поетапного створення бази для стійкого економічного зростання.

При цьому можливе використання стратегій як експорторозширюючого, так і імпортозаміщуючого зростання, однак проведений аналіз показує, що тренд у бік експорторозширюючого зростання більш виправданий через, по-перше, можливість гарантованого використання порівняльних переваг національної економіки, а по-друге, можливість додаткового підвищення ефективності через ефект масштабу.

Отже, ефективна інноваційна політика України у сфері міжнародного трансферу технологій повинна відзначатися максимальною реалістичною і прагматичністю з чіткою орієнтацією на підвищення продуктивності та економічної ефективності, при цьому необхідне також забезпечення оптимального збалансування співвідношення власних науково-технічних ресурсів та зовнішніх, залучених через механізми прямого іноземного інвестування та міжнародного трансферу технологій.

ВИСНОВКИ

На підставі комплексного теоретико-методичного аналізу міжнародного трансферу технологій узагальнені результати послужили основою для наступних висновків теоретичного та практичного характеру:

1. У процесі розвитку світової економічної думки було вироблено значну кількість відмінних між собою тлумачень та дефініцій понять “інновація” та “трансфер технологій”. Однак, враховуючи специфіку теми цього дисертаційного дослідження, оптимальними для реалізації поставлених теоретичних та практичних завдань стали такі визначення, сформульовані шляхом аналізу та синтезу існуючих визначень:

Інновація – будь-яке технологічне чи управлінське нововведення, що дає змогу у випадку свого впровадження у практичну діяльність створити принципово новий чи вдосконалити існуючий продукт, підвищити ефективність виробництва або вдосконалити систему управління суб’єкта господарювання;

Міжнародний трансфер технологій – комплексний процес залучення на комерційній та некомерційній основі технологій з інших країн для підвищення технологічного рівня, продуктивності й ефективності виробництва.

2. Проведений аналіз теоретичних концепцій та моделей економічного зростання дав підстави також зробити висновок про існування значного позитивного впливу міжнародного трансферу технологій на економічне зростання незалежно від обраної моделі економічного зростання, оскільки структурна перебудова економіки у будь-якому випадку повинна починатися зі запозичення технологій, які використовують для виробництва товарів

масового попиту і, відповідно до обраної моделі, далі має відбуватися або концентрація на насиченні внутрішнього ринку, або ж на розширенні експорту. Обидві моделі допомагають покращити зовнішньоторговельний баланс, тоді як кошти, отримані від реалізації, витрачають на створення нових та модернізацію існуючих виробництв, а також на подальший розвиток інноваційної діяльності всередині країни. Варто зауважити, що 2 описані моделі розвитку не є взаємовиключними; аналіз показує, що у різних кластерах економіки їх можливо поєднувати для досягнення стійкого економічного зростання.

Проведений аналіз дав змогу розробити алгоритмічну модель оптимізації рішення щодо придбання технології, основними етапами якої є: 1) оцінювання необхідності залучення технології; 2) пошук технологій; 3) порівняння технологій; 4) попередній вибір технологій; 5) оцінювання можливості практичного застосування технологій; 6) оцінювання впливу технологій; 7) оцінювання рентабельності витрат, що пов'язані з придбанням технологій; 8) остаточний вибір технології; 9) переговори щодо купівлі; 10) укладання ліцензійного договору; 11) передача технології та супровідної документації; 12) використання технології; 13) оцінювання результатів. Ця модель піддається формалізації і може бути використана для оптимізації відбору технологій у практичній діяльності у сфері МТТ.

3. Передання технології відіграє важливу роль не лише у технологічному зростанні країн, але й у загальному підвищенні конкурентоспроможності підприємств на міжнародному ринку. При цьому трансфер технологій ґрунтується на двох основних каналах передачі, торговельному та інвестиційному. Хоча традиційно МТТ розглядають у комерційному аспекті, дослідження показало, що в умовах глобалізації саме інвестиційні канали МТТ набувають дедалі більшого значення і значно суттєвіше впливають на підвищення технологічного рівня та стандартизацію ринків і є найефективнішими. При цьому МТТ може здійснюватися на некомерційній, комерційній та на незаконній основах. Остання група охоплює випадки несанкціонованого запозичення, відтворення та імітації винаходів і технологій. Варто зауважити, що попри очевидні проблеми морального характеру, з суто економічного погляду ця група заслуговує на вивчення та врахування, оскільки в умовах слабкого та недосконалого захисту інтелектуальної власності теж виступає потужним інструментом формування конкурентної переваги.

4. У наш час МТТ пов'язаний передусім з діяльністю транснаціональних корпорацій (ТНК), в межах яких створюється більшість нових технологій. Дослідження показало, що ТНК чинять вирішальний вплив на ринок технологій не лише через величезний розмір і масштаби діяльності, але й шляхом застосування специфічних фінансових механізмів: трансфертного ціноутворення, механізмів “випередження і відставання”, використання

“змішаних” та “замаскованих” стратегій. ТНК характеризуються високим рівнем інноваційної діяльності й активно використовують міжнародний поділ праці не лише у виробництві, але й у сфері досліджень та технологій. Навіть стандартний процес ПП всередині ТНК неминуче передбачає передачу супутніх активів нематеріального характеру. Хоча найпоширенішими формами діяльності ТНК традиційно вважаються ПП та аутсорсинг, обидві ці форми в наш час неминуче охоплюють передавання технологій.

5. Аналіз впливу трансферу технологій на ефективність капіталу і досягнення високого рівня добробуту в різних країнах із використанням економіко-математичних моделей аналізу виробничої функції допоміг сегментувати аналізовані країни на 4 відмінні між собою групи. Так, було виявлено групу країн, які майже не залучали ПП, проте досягли високих темпів економічного розвитку (група “пасивні передові” – Данія, Франція, Німеччина, США, Японія, Нідерланди). Інша група країн досягла високих показників економічного розвитку, але і надалі активно бере участь у міжнародному трансфері технологій (“активні передові” – Ісландія, Канада, Ізраїль). Також виділено групу країн із низьким ВВП на душу населення, але із активним залученням іноземних інвестицій та технологій (“активні відсталі” – Албанія, Угорщина, Чилі, Грузія, Естонія, Нікарагуа, Азербайджан, Замбія, Португалія, Коста-Рика, Бразилія). Найменш успішна група країн характеризується низькими показниками добробуту і незначною участю в МТТ (“пасивні відсталі” – Болівія, Україна, Росія, Румунія, Кенія, Білорусь, Киргизстан).

Виявлено, що ефективність зовнішньоекономічної політики у сфері МТТ визначається співвідношенням коефіцієнтів продуктивності внутрішнього та загального капіталу. Результати порівняльного аналізу граничної продуктивності капіталу різного походження для України, Угорщини, Ізраїлю та США (які представляють 4 виділені групи) показують, що у випадку України, Угорщини та Ізраїлю іноземний капітал має однозначно вищу продуктивність, ніж внутрішній, тоді як у випадку США не можна зробити таких висновків. Тому Україні варто бути активним реципієнтом МТТ, як це вже роблять Угорщина та Ізраїль, тоді як для США більш ефективна “пасивна” позиція.

При цьому для оптимізації показника рівня технологічного розвитку існує два альтернативні шляхи:

перший шлях – інвестування у власні дослідження для підвищення власного технологічного рівня. Однак SWOT-аналіз показує, що цей шлях має суттєві недоліки: 1) значні матеріальні витрати, які у процесі трансформації нічим не компенсуються; 2) розроблення власних технологій своїми силами є ризикованим проектом, а успіх зовсім не гарантований;

другий шлях – поетапний перехід з групи “пасивні відсталі” до групи “пасивні передові” через проміжні “нестійкі” групи. SWOT-аналіз показує, що цей шлях менш ризикований і менш затратний, оскільки, технології можна купувати поступово і безпосередньо починати використовувати їх в активному виробництві. Точкове залучення і впровадження технологій потребує менших затрат часу, відповідно самоокупність досягається в менш короткотермінову періоді. Крім того, для оцінювання вже існуючих технологій можливе використання алгоритмічних моделей.

6. Емпіричний аналіз досвіду розвинених країн демонструє необхідність державного регулювання МТТ, оскільки технології є запорукою розвитку економіки, підвищення ефективності і конкурентоспроможності. У розвинених країнах, зокрема, США та Великобританії, показники МТТ свідчать про збільшення обсягів імпорту та експорту технологій. При цьому експорт технологій створює можливості фінансування їх удосконалення і подальших розробок, а імпорт допомагає підвищити загальний технологічний рівень і ефективність.

Аналіз технологічного балансу дає підстави зробити висновок про стійке зростання обсягів МТТ не лише в абсолютних, але й у відносних показниках. За технологічним балансом ключові позиції в МТТ займають США, потужними нетто-експортерами виступають Великобританія, Німеччина, Японія, Італія, Швейцарія, Фінляндія та Бельгія, тоді як в Україні спостерігається негативний технологічний баланс. Лідерами впровадження ефективної інноваційної політики є США, Японія, Німеччина. Для перелічених країн характерний вплив держави на регулювання інноваційної діяльності у виборі пріоритетів науково-технічного розвитку і комплексні заходи підтримки. Так, США є лідером у створенні та впровадженні інновацій не лише завдяки покращенню науки і освіти, але й завдяки активному залученню високоосвічених іммігрантів, податковим пільгам та збільшенню державних витрат на НДДКР, причому фінансові ресурси у НДДКР надходять з трьох джерел: від держави, приватних фірм та організацій. Німеччина займає перше місце у світі за витратами на НДДКР, які фінансують підприємства, при цьому федеральним урядом Німеччини визначені пріоритетні для фінансування сектори і технології. Особливість інноваційної політики Японії – забезпечення довготермінової перспективи зростання прибутків, а головні напрями інноваційної політики – підтримка дослідників, вдосконалення науково-технічної бази, фінансування досліджень, підтримка науково-технічного співробітництва, підвищення якості освіти та посилення взаємозв'язків між технічними університетами та приватним сектором.

7. Незважаючи на високий технологічний потенціал України, існуючу структуру української економіки не можна назвати високоефективною, а місце України у світових рейтингах конкурентоспроможності не відповідає

її високому потенціалу. Технологічне відставання зумовлене відсутністю комплексної стратегії інноваційної моделі розвитку, недосконалістю нормативно-правової системи, недофінансуванням інноваційної діяльності, низьким рівнем попиту на технологічні розробки всередині країни і недостатністю конкуренції на внутрішніх ринках виробників нових технологій. Тому особливої вагомості набуває ефективне застосування заходів, які допомогли б Україні успішно інтегруватися в глобальне технологічне співтовариство.

На жаль, сьогодні Україна не може розраховувати на масову появу власних інноваційних технологій, оскільки, по-перше, створення істотно нових технологій – ресурсоємний і доступний лише великим компаніям процес; по-друге, для створення нових технологій необхідна певна вже напрацьована технологічна платформа. Тому потрібна принципово нова стратегія інноваційного розвитку, головними критеріями якої повинні стати реалістичність та точкове залучення іноземних технологій у визначені пріоритетні галузі для підвищення продуктивності та забезпечення швидкої самоокупності цільових галузей із наступним поступовим розширенням імпорту технологій для поетапного створення бази для стійкого економічного зростання.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях

1. Когут М. В. Розвиток інновацій та технологій в умовах глобалізації: світовий досвід та Україна / М. В. Когут // Вісник Львівського університету. – 2013. – С. 92–100. – (Серія міжнародні відносини ; вип. 33).
2. Когут М. В. Вплив транснаціональних корпорацій на міжнародний трансфер технологій / М. В. Когут // Вісник Одеського національного університету. – 2015. – С. 19–22. (Серія: Економіка ; т. 20, вип. 3).
3. Когут М. В. Теоретико-методологічні основи аналізу міжнародного трансферу технологій / М. В. Когут // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту: зб. наук. праць. – 2015. – Вип. 13. – С. 161–166.
4. Когут М. В. Трансфер технологій в Україні та США: економетричний аналіз / М. В. Когут // Економічний простір: зб. наук. праць Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. – 2015. – № 107. – С. 28–35.
5. Когут М. В. Аналіз розвитку трансферу технологій в країнах світу / М. В. Когут // Вісник Херсонського державного університету. – 2016. – С. 36–39. – (Серія: Економічні науки ; вип. 18, ч. 1).
6. Когут М. В. Роль ТНК на міжнародному ринку трансферу технологій / М. В. Когут // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2016. – С. 175–177. – (Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство ; вип. 6(1)).

*Статті у наукових фахових виданнях,
що включені до міжнародних наукометричних баз*

7. Kohut M. The Influence of Foreign Direct Investment International Technology Transfer / M. Kohut // Handel wewnetrzny. Instytut Badań Rynku, Konsumpcji i Koniunktur. – 2016. – Nr. 4 (363). – S. 69–76.

Тези наукових доповідей

8. Когут М. В. Ефективність міжнародного трансферу технологій як чинник економічного добробуту України / М. В. Когут // Шевченківська весна: Економіка, матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених, м. Київ / за заг. ред. проф. В. Д. Базилевича. – Київ : ДП “Прінт-Сервіс”, 2013. – Вип. XI. – С. 278–279.

9. Когут М. В. Сучасний світовий ринок технологій та перспективи його розвитку / М. В. Когут // Глобальні проблеми та світовий економічний розвиток: матеріали ХХІХ міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 6–7 вересня 2013 року; Громадська організація “Львівська економічна фундація”. – Львів : ЛЕФ, 2013. – С. 43–46.

10. Когут М. В. Міжнародний трансфер технологій як інструмент підвищення конкурентоспроможності регіону / М. В. Когут // Інноваційні економічні механізми для розвитку підприємств, регіонів, країн: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 13–14 вересня 2013 року; Національний гірничий університет. – Дніпро : Видавничий дім “Тельветіка”, 2013. – С. 17–18.

11. Когут М. В. Перспективи України у міжнародному трансфері технологій / М. В. Когут // Проблеми сучасної економіки: збірник матеріалів ІІ Міжнародної науково-практичної конференції, м. Донецьк, 27–28 вересня 2013 року: у 2 ч.; Східноукраїнський інститут економіки та управління. – Донецьк : ГО “СІЕУ”, 2013. – Ч. 2. – С. 21–23.

12. Когут М. В. Проблеми і перспективи стимулювання інноваційного розвитку української економіки / М. В. Когут // Механізми державного регулювання конкурентоспроможності національної економіки: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ужгород, 27–28 вересня 2013 року; Інститут економіки та міжнародних відносин “Ужгородський національний університет”. – Ужгород, 2013. – С. 20–21.

13. Kohut M. Influence of international technology transfer on the environmental and economic development / M. Kohut // Materials of Second International Scientific Conference, Lviv, Ukraine, October 22–23, 2013. – P. 1. – Lviv : Ivan Franko National University of Lviv, 2013. – P. 51–53.

14. Когут М. В. Пріоритети включення економіки України в глобальне технологічне співробітництво / М. В. Когут // Транснаціоналізація економічних систем: тенденції та перспективи розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 18 квітня 2014 року; Миколаївський наці-

ональний університет імені В. О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2014. – С. 44–45.

15. Kohut M. International technology transfer in the context of the competitive advantages of the country / M. Kohut // Сучасні тенденції міжнародних відносин: політика, економіка, право: зб. матер. V щоріч. міжн. наук.-практ. конф., 22.04.2016 р. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2016. – С. 172–175.

АНОТАЦІЯ

Когут М. В. Міжнародний трансфер технологій як чинник економічного зростання. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини. – Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2017.

Дисертація присвячена дослідженню впливу МТТ на економічне зростання. Висвітлено еволюцію теоретичних концепцій формування і розвитку МТТ. Розроблено модель оптимізації рішень у сфері МТТ. Розглянуто еволюцію теоретичних концепцій економічного зростання, визначено вплив МТТ на економічне зростання, і запропоновано класифікацію чинників, що впливають на економічне зростання. Досліджено трансфер технологій в Україну і взаємозв'язок між рівнем ПІІ з різних країн і продуктивністю, а також вплив МТТ на ефективність капіталу і добробут у різних країнах з використанням економіко-математичних моделей аналізу виробничої функції. Розроблено методичні і практичні рекомендації для України у сфері регулювання МТТ.

Ключові слова: МТТ, економічне зростання, ТНК, ПІІ.

АННОТАЦИЯ

Когут М. В. Международный трансфер технологий как фактор экономического роста. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание научной степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.02 – мировое хозяйство и международные экономические отношения. – Львовский национальный университет имени Ивана Франко, Львов, 2017.

Диссертация посвящена исследованию влияния МТТ на экономический рост. Освещена эволюция концепций МТТ. Разработана модель оптимизации решения в сфере МТТ. Рассмотрено эволюция теоретических концепций экономического роста и определено влияние МТТ на экономический рост. Предложена классификация факторов, влияющих на экономический рост. Исследован МТТ в Украине, проанализирована связь между уровнем ПИИ в Украину из разных стран и производительностью труда. Иссле-

довано влияние МТТ на эффективность капитала и благосостояния в разных странах с использованием экономико-математических моделей анализа производственной функции. Разработаны методические и практические рекомендации в сфере регулирования МТТ.

Ключевые слова: МТТ, экономический рост, ТНК, ПИИ.

SUMMARY

Kohut M. International technology transfer as a factor of economic growth. – Manuscript.

The dissertation for the Scientific Degree of Candidate of Sciences (Economics) in speciality 08.00.02 – World Economy and International Economic Relations.– Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, 2017.

The aim of dissertation research is to investigate the impact of ITT upon economic growth. The evolution of classic and modern views on the formation and development of ITT was illustrated. A model of the decision to purchase the technology was offered. The theoretical and methodological approaches of economic growth and the place of ITT for economic growth were identified. The classification of factors affecting economic growth was offered.

Analyzing the relationship between the level of FDI in Ukraine from different countries and the labor productivity in these countries were studied the technology transfer in Ukraine. It was found that the most productive partners of Ukraine (including geographical proximity) are EU countries (Austria, Poland, Italy and Germany), so most logical is technology transfer from these countries and less productive partners are Russia and USA. The impact on the efficiency of ITT and a high level of well-being in different countries using economic and mathematical models of production function analysis was defined. The analysis classified countries into 4 groups – “advanced passive”, “advanced active”, “backward active” and “passive backward”, according to involvement in the processes ITT and the achieved level of economic development.

The results of the comparative analysis of the marginal productivity of capital of different origin to Ukraine, Hungary, Israel and the United States (representing different 4 groups) shows that in the case of Ukraine, Hungary and Israel foreign capital is clearly better performance than internal, whereas in the case of the US is not can make such conclusions. Therefore Ukraine should be active recipient of international technology, as it has made Hungary and Israel, while the United States can take “passive” position because of its internal technology is not inferior to foreign capacity. Methodical and practical recommendations for Ukraine in the field of regulation of ITT were suggested.

Keywords: international technology transfer, economic growth, MNC, FDI.